

MEDITATIE OMTRENT HET JAARTHEMA 'IK BEN DE ONBEVLEKTE ONTVANGENIS' – 1/3

Maria, vol van genade

“De engel trad bij haar binnen en sprak : Verheug u, Begenadigde, de Heer is met u » (Lc 1, 28).

Dit zijn de woorden waarmee de aartsengel Gabriël zich richtte tot Maria. Alzo is de begroeting van de engel tot Maria een uitnodiging tot vreugde, tot een diepe vreugde, die het einde aankondigt van de droefheid die haar oorzaak vindt in de zonde en de gevolgen ervan, in het lijden, in de ongerechtigheid, in de ellende, in de dood. De lijst van onze donkerten is nogal lang. Deze begroeting markeert dus de aanvang van het Evangelie, van de Blijde Boodschap.

Maar waarom wordt Maria uitgenodigd om zich aldus te verheugen ? Het antwoord vinden we in het tweede deel van de begroeting : « De Heer is met u ». In deze woorden schouwen we de vervulling van de twee beloften die God gedaan heeft aan zijn volk Israël, beloften die alle boeken van het Oude Testament in het lang en in het breed doorkruisen. : « God zal komen als Verlosser en Hij zal werkelijk komen wonen te midden van zijn volk, in de schoot van de Dochter van Sion (Israël) ».

Voorzeker, in de dialoog tussen de engel en Maria wordt deze belofte werkelijk waargemaakt : Maria wordt vereenzelvd met het volk waarmee God een huwelijksverbond heeft gesloten, zij is werkelijk de Dochter van Sion in persoon ; in haar vindt de verwachting van de uiteindelijke komst van God zijn vervulling, in haar komt de levende God wonen.

In de begroeting van de engel wordt Maria genoemd : « vol van genade ». In het Grieks heeft de term « genade », charis, dezelfde taalkundige wortels als de term « vreugde ». Voor Maria vindt de vreugde haar bron in de genade, hetgeen wil zeggen dat zij voortkomt vanuit haar verbondenheid met God, vanuit haar levensverbondenheid met Hem, vanuit het feit dat zij de verblijfplaats van de Heilige Geest is. Maria leeft volkomen vanuit en in haar verbondenheid met de Heer. Deze verbondenheid impliceert ook dat zij opgenomen is in het geloof en de hoop van haar volk. Ja, Maria is de eerste pelgrim van het heilige en getrouwe volk van God. En omdat zij « vol van genade » is, bevindt ze zich in het hart van de « processie ». Dit trachten we, op een weliswaar verder uitgewerkte en onvolkomen manier, uit te drukken in de kaarsjesprocessie. Deze processie illustreert heel goed de woorden van de apostel Paulus : « Waar de zonde heeft gewoekerd, werd de genade mateloos » (Rm 5, 20). Daarom is de kaarsjesprocessie juist ook een « volkse » processie, want ze geeft uitdrukking aan de vreugde en de dankbaarheid van het Volk van God ten aanzien van God die ons het geschenk heeft gegeven van de Onbevleete, deze vrouw, deze moeder, vol van genade, die van ons eigen geslacht is, van onze eigen tijd en van onze eigen geschiedenis.

Een ander aspect, te midden van nog vele andere, bestaat erin te begrijpen dat het opengaan van de ziel voor God en voor zijn werkzaamheid in het geloof ook het element van 'donkerte' insluit. De verbondenheid van het menselijk wezen met God veegt de afstand tussen de Schepper en zijn schepsel niet uit. Maar juist iemand die zich – zoals Maria – op volkomen wijze opent voor God, zal ontvankelijk kunnen worden voor de wil van God. Ook wanneer deze heel vaak niet overeenkomt met onze eigen wil en « de ziel met een zwaard zal worden doorboord » (Lc 2, 35), zoals het geval was voor Maria bij de opdracht van Jezus in de tempel.

Zij beleeft de vreugde van de Aankondiging maar zal ook gaan doorheen de donkerte van de kruisiging, om uiteindelijk het licht van de Verrijzenis te kunnen bereiken.

Ook in onze eigen geloofsweg komen we momenten van licht tegen en ervaren we tegelijkertijd de afwezigheid van God.

Wat dit betreft is Jozef, de bruidegom van Maria, een model waar je niet omheen kunt van de lichtende aanwezigheid van God te midden van de eigen beperkingen van elk menselijk leven. Luisteren we naar hetgeen paus Franciscus zegt over de persoon van Jozef : « Jezus zag in Jozef de tederheid van God: 'zoals de tederheid van de vader voor zijn zonen, de tederheid van de Heer voor hen die Hem vrezen' (Ps 103, 13). De heilsgeschiedenis wordt volbracht door 'tegen alle hoop in te hopen' (Rm 4, 18), doorheen onze zwakheden. Te vaak denken we dat God alleen op onze goede en winnende kant steunt, terwijl in werkelijkheid de meeste van zijn doelen door en ondanks onze zwakheid worden verwezenlijkt... Als dit het vooruitzicht is van de heilseconomie, dan moeten we leren onze zwakheid met diepe tederheid te verwelkomen".

"De boze dwingt ons om met een negatief oordeel naar onze kwetsbaarheid te kijken. De Geest daarentegen brengt haar met tederheid aan het licht. Tederheid is de beste manier om aan te raken wat kwetsbaar in ons is. De manier waarop wij onze vinger opsteken en het oordeel dat we gebruiken tegen anderen is vaak een teken van het onvermogen om in onszelf onze eigen zwakheid, onze eigen kwetsbaarheid te aanvaarden. Alleen tederheid zal ons redden van het werk van de aanklager (Apk 12, 10). Daarom is het belangrijk om de barmhartigheid van God tegen te komen, vooral in het sacrament van verzoening, door waarheid en tederheid te ervaren".

"Paradoxaal genoeg kan de boze ons ook de waarheid vertellen. Maar als hij dat doet, is het om ons te veroordelen. We weten nochtans dat de waarheid die van God komt, ons niet veroordeelt, maar dat ze ons verwelkomt, omhelst, ondersteunt en vergeeft. De waarheid presenteert zich altijd aan ons als de barmhartige Vader van de gelijkenis (Lc 15, 11-32): zij komt ons tegemoet, zij schenkt ons weer waardigheid, zij helpt ons weer overeind, zij richt een feest voor ons aan, "want deze zoon van mij was dood en is weer levend geworden; hij was verloren en is teruggevonden (vs. 24)".

"De wil van God, zijn geschiedenis, zijn project gaan ook doorheen Jozefs zorg. Joseph leert ons dat geloven in God ook betekent dat we geloven dat Hij werkzaam kan zijn doorheen onze angsten, onze beperkingen, onze zwakheid. En hij leert ons dat we in de stormen van het leven niet bang moeten zijn om het roer van ons schip aan God over te laten. Soms zouden we alle touwtjes in handen willen hebben, maar hij kijkt altijd verder." (Paus Franciscus, Apostolische brief "Patris Corde", 2020).

De Dominicaan Guy Touton schrijft in zijn boek "Marie au plus près des Ecritures et de la Tradition" (vert. Maria van meer nabij in de Schriften en de Traditie), wanneer hij spreekt over Maria, « zij die vol is van genade », « de Onbevleete Ontvangenis »: « Maria, het fundament van een wezen in waarheid".

En inderdaad, in de persoon van Maria, "vol van genade », aanschouwen we de overwinning van God op de ellende, de zonde en de dood. Deze overwinning van God, die er is voor óns, is voorafgebeeld in de persoon van Maria. Ja, in Maria aanschouwen we hetgeen wij zijn voor God. In haar en dankzij de verdiensten van Christus vindt de belofte van God zijn vervulling, zij is de vrouw van de Belofte, zij is de toevlucht van de zondaars.

Omdat deze overwegingen zich richten tot bedevaartdirecteurs en voorzitters van de hospitaliteiten, die omwille van hun zending « ondergedompeld zijn in de genade van de pastoraal van Lourdes », veroorloof ik mezelf om enkele pastorale conclusies te trekken vanuit gezegd werd.

Lourdes is het Heiligdom van de Onbevleete. En deze aanwezigheid opent onze ogen voor de centrale werkelijkheden van ons geloof, de zonde en de genade. Denken we daarbij aan de werkelijkheid van het onbegrip en de onverschilligheid in onze maatschappijen ten aanzien van de zonde en de genade. Welnu, deze werkelijkheden zijn heel nauw verbonden met de Onbevleete Ontvangenis.

Vooreerst de zonde. De zonde betekent dat we ons doel missen, dat we niet het niveau bereiken van onze identiteit als man of als vrouw, dat we leven beneden onze mogelijkheden. Vier (Franse) woorden met « auto » kunnen ons helpen om deze werkelijkheid te verstaan : zelfgenoegzaamheid (auto-suffisance) in plaats van geloof in God, autonomie in plaats van openheid en ontvankelijkheid voor de wil van God, gecentreerd zijn op zichzelf (auto-centrisme) in plaats van milddadigheid en zelfgave ; autoritarisme in plaats van zoeken naar de waarheid en trachten waar te maken dat haar waarachtige bron in God ligt.

Als Onbevleete Ontvangenis is Maria een model van openheid voor God, van openheid voor zijn wil tot zelfgave, en van openheid voor het zoeken naar God. Zij is een aanstekelijk model, die uitnodigt tot bekering.

In een wereld die bemind is door God en die draait rond de autarchie van de absolute secularisatie van het individu dat ondoordringbaar is voor nood aan Verlossing, biedt de aanwezigheid van een heiligdom van de Onbevleete een mooie gelegenheid om de betekenis van de Verlossing op een nieuwe manier te overdenken.

De Onbevleete Ontvangenis is een lichtend voorbeeld van de verlossende liefde van God. Wanneer wij ons afkeren van God, is het God die zich naar ons toe keert.

In de dialoog tussen Maria, « vol van genade », en Bernadette ontdekken wij :

Dat de waarachtige liefde onvoorwaardelijk is, veel sterker dan de dood. Dat de liefde gratis is, vrij, en verder gaat dan het verstand. Dat de liefde scheppend en her-scheppend is : zij geeft leven en geeft het leven weer terug. Dat de liefde kwetsbaar maakt omdat ze zich richt tot de andere. Dat trouw in de liefde veel kost, lijden teweegbrengt en sterfelijk kan zijn (« zijn liefde tot het uiterste toe », Joh 13, 1). Dat de liefde een openbare vermogen heeft : zij is een uitnodiging om zich uit te spreken, om zich toe te vrouwen, om zichzelf te schenken. Dat de liefde verzoent en tot eenheid brengt : zij brengt tot eenheid zonder te vernietigen, zij ontsluit een wederzijdse kracht. De vervolmaking van de liefde zal dan ook samenvallen met de uiteindelijke komst van Christus ("het geluk van een andere wereld", 3de verschijning). Dat de vreugde de liefde vergezelt. Dat de liefde schoonheid is en liefde opwekt ("Ik zag een kleine jonge vrouw, omgeven door licht, die me aankeek en naar me glimlachte... en ik, ik keek haar aan zolang als ik kon », Bernadette).

P. Horacio Brito
Missionaris van de Onbevleete Ontvangenis van Lourdes
Algemeen Aalmoezenier HNDL